

Jan Cimický
Smrt básníka

Smrt básníka

PRAHA 2008

Jan Cimický: Smrt básníka
Vydání první.
Copyright © 2008 Jan Cimický
All rights reserved.

Vydalo nakladatelství Baronet a.s., Izraelská 6, Praha 10, www.baronet.cz
v roce 2008 jako svou 1291. publikaci.
Přebal a vazba © 2008 Ricardo a Baronet.
Ilustrace na přebalu © 2008 Jan Ungrád.
Odpovědná redaktorka Marie Hošková.
Sazba a grafická úprava Ricardo, Přemyslovská 38, Praha 3.
Tisk a vazba: **FINIDR**, s. r. o., Český Těšín.

Veškerá práva vyhrazena.
Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována
či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

Název a logo BARONET® jsou ochranné známky zapsané
Úřadem průmyslového vlastnictví pod čísly zápisu 216133 a 216134.

ISBN 978-80-7384-067-9
BARONET
Praha 2008

Jan Cimický

Smrt básníka

1.

Zavřela knížku a chvíli jen tak hleděla někam stranou, usmívala se. Pak knihu odložila na stolek vedle sebe.

„Už spíš?“ zeptala se potichu.

„Ne, já si čtu,“ odpověděla stejně tiše druhá dívka, aniž by zvedla hlavu.

Na koleji bydlely spolu už několik měsíců, od začátku semestru. Na „protekčním“ dvoulůžáku, aspoň to si o nich mysleli ostatní. Ale byla to jen náhoda, ani jedna z nich neměla nějakou přímluvu, prostě to tak vyšlo. A vlastně si skvěle vyhovovaly, byly obě takové uzavřené povahy, nepotřebovaly společnost, snad jako by se bály lidí kolem. To ovšem neznamenalo, že by byly citově nějak vyhořelé! Kdepak! Měly v sobě touhu i vášeň, ale neuměly je, jedna ani druhá, dávat najevo, sdělovat je ostatním. Všechno prožívaly nějak uvnitř, v nitru. A spalovaly je!

Irena byla o rok starší a dostala se na vysokou školu na druhý pokus. Vyrostla na malé moravské vesnici na vinařském jihu, pomáhala na vinohradu a všichni si mysleli, že se vdá a bude mít děti, jak to vždycky chodilo. A najednou, „cérka nešťastná“, si vzpomněla, že chce studovat... Tancovala ve folklorním souboru, hrála na cimbál, zpívala – a najednou – vysoká škola. Příjímací zkoušky udělala tajně a vyšlo to – na podruhé!

Stala se studentkou prvního ročníku historie. Ale největší vášní se stalo divadlo, které objevila až nyní. Nikdy dřív neměla tu příležitost, až teď, v Praze! Chodila do divadla aspoň dvakrát týdně, třeba na stání, na některé představení i vícrát, bylo to jako droga. Ne-

mohla se ovládnout, i když si říkala, že by měla začít spíš studovat, chodit do knihovny... Vždycky našla něco souvisejícího s divadlem. I knížka, kterou teď odložila na stolek, byla divadelní. Hry Voskovce a Wericha. Objevila Osvobozené divadlo a jeho humor ji okouznil, nemohla uvěřit, že tohle všechno už existovalo. Snažila se o nich najít všechno, co bylo k sehnání, četla memoáry a hlavně jejich texty. Byly tak aktuální. A věděla, že si o nich může promluvit upřímně jen se svou spolubydlící, Katkou.

„Katko, znáš Golema od Voskovce a Wericha?“

Katka se posadila na své válendě, otočila k Ireně hlavu a zamrkala.

„To víš, já je miluju!“

Irenu to vlastně ani moc neudivilo, protože brala Katku jako zkušenější, i když byla o rok mladší, a dokonce se na školu dostala bez přijímaček, a rovnou. Měla vynikající studijní výsledky...

„Je to moc chytrý humor! Nechápu, jak je možné, aby národ tak zdegeneroval a smál se těm blbostem v televizi!“

Katka spustila nohy dolů z postele.

„Filmy Císařův pekař a Pekařův císař je podle toho, ale hra je lepší!“

„Vid’?“

„A víš, co mě nejvíc fascinuje? Že to je pořád současné...“

Irena cítila, jak je vynikající, že si s Katkou může povídat skoro o všem, že všechno zná, a i když je mladší, má stejný pohled na svět a na život. Jako Irena. Ostatně byly od sebe jen rok.

Katka vyrůstala nějakou dobu ve městě, přímo v Praze, ale pak se s rodiči přestěhovala na venkov. Vrátili jim v restituci nějaký majetek, ale Katka o tom nikdy nemluvila. Byla stejně uzavřená a plachá jako Irena. Spjovala je však láska k dějinám a literatuře.

Katka byla veliká čtenářka a zvládala přečíst knížku za den a noc. V poslední době se pustila do detektivních románů, ale ne ledajakých. Předsevzala si, že se ponoří do tajů románů Agathy Christie, která jí učarovala svou nápaditostí, a pak i do příběhů Georga Simenona. Ten zase uměl vykreslit atmosféru a psychologicky zaujmout. Nezáleželo na tom, kdo spáchal zločin, ale proč to udělal!

„Já jsem na jejich hrách nejvíc obdivovala, jak je to inteligentní, nikdy žádná laciná narážka, prostě chytrý humor. Třeba zrovna v Golemovi... ‚Jak je Skotta daleko s ožívováním Golema?‘ ptá se císař a oni mu odpovídají: ‚Stále pilně pracuje, Milosti, poslal si pro babí hněv, laskavec a čemeřici a praží na tom lomikámen...‘“

„Jak je to mohlo napadnout?“

„Byli prostě vzdělaní! A hlavně měli cit pro humor, nikdy neměli hloupé a přisprostlé vtipy, jako teď. Člověk nad vším musel chvíli přemýšlet, a když mu to došlo, mohl se smát dvakrát tolik!“

„Víš, někdy lituju, že jsem takové lidi nemohla poznat, vidět je zblízka nebo aspoň na jevišti v divadle! Musel to být zážitek!“ povzdychla si Irena upřímně. Obdivovala moudrost a nesnášela povrchnost, i proto pro ni bylo těžké najít partnera, který by jí vyhovoval. Alespoň mezi vrstevníky. O to víc teď v poslední době hledala nějakou životní rovnováhu a naplnění v divadle.

Katka vstala, došla až k ní, posadila se na pelest a natáhla ruku po knížce, co ležela na stolku. Chvilku v ní listovala.

„Nebo třeba tohle: Milá Alžběto, přijmi můj srdečný pozdrav a milou vzpomínku. Divíš se asi, že ti píšu po tak dlouhé době, ale povídá se, že chceš prý zrušit zlatý standard, tak bych chtěl vědět co a jak a jestli si mám peníze, co mám u tebe schovaný, radši vyměnit za franky. Taky se tu povídá, že máš chodit s nějakým

Essexem! Na ty své roky bys už mohla mít rozum. Jinak počasí máme mizerný a s bratrem Matyášem nemluvíme...“ Zvedla oči, které jiskřily porozuměním.

Irena přikývla.

„Přesně to mám na mysli, je v tom tolik z dnešního světa, až se člověk diví, vždyť to je skoro osmdesát let a jako by se nic moc nezměnilo. Docela chápu, že hlupáky museli hodně provokovat!“

„Asi se obklopovali hlavně chytrými lidmi, jenom hlupáci se zlobí, když se jich něco dotkne...“

Bylo to tak. I Irena a Katka žily v jistém dilematu, obě se odlišovaly od průměru. Možná to na ostatní působilo jako nafoukanost, ale pyšné nebyly, spíš je spojovala křehkost a úzkostná obava, nepřipravenost na hrubosti a intriky v běžném světě. Snažily se najít svoje místo, zařadit se, nijak nevyčnívat, ale nebylo to snadné. Proto se uzavíraly do sebe a vzájemně se podporovaly.

„Co to máš na tváři?“ zeptala se najednou Irena a naklonila se ke Katce.

„Já?“ podivila se Katka, ale její hlas zněl nepřesvědčivě. Určitě věděla, co má Irena na mysli, ale snad se to styděla přiznat.

„Máš tam modřinu! Co se ti stalo, ty jsi upadla?“

„Ne, to asi nic nebude...“

Irena se narovnala a rozhodila rukama.

„Jak to, že nic? Nelži, já to poznám! Co z toho máš, že se necháš mlátit?“

Trefila se. Katka sklopila hlavu a vzdychla.

„Ale on je Jeroným jinak fakt hodný!“

„Hodný! A bije tě? To nějak nejde dohromady!“

„Prosím tě, nech toho! Je prostě impulzivní, krásně na mě žárlí. Zpozdila jsem se o deset minut a strašně zuřil, nechtěl mě uhodit, to samo... A pak se mi omlouval a udobřoval se... Podívej, přinesl mi takovou krásnou kytku!“

Opravdu, ve vázičce na okně měla tři růžičky.

„Já tě nechápu! Copak můžeš kytkou omluvit, že tě někdo mlátí? A navíc bez důvodu! Nehledě na to, že nikdo nemá právo tě bít! Nejsi jeho majetek a ani láska přece neopravňuje druhého, aby se takhle choval!“

Měla vztek a dávala ho najevo. Nebyla žádná feministka, jen nesnášela násilí! Katka se jí snažila uklidnit, byla proti ní mírná a trpělivá.

„Nerozčiluj se! Jeroným toho pak litoval, a já jsem mu odpustila. Už se na něj nezlobím! Má mě rád!“

Irena vrtěla nesouhlasně hlavou.

„Tobě není pomoci! Já ti nerozumím, jak můžeš snášet, aby s tebou někdo takhle manipuloval? Aby ti nařizoval, co máš a co musíš, nejsi malá holka! Přece se nenecháš kontrolovat jako nesvéprávná a nebudeš se třást, že někdy něco časově nevyjde, jak se mu líbí! Nemůže ti ubližovat!“

Katka znovu povzdychla a vypadalo to, že nemá daleko do pláče.

„Když já lepšího určitě nenajdu!“

Irena jen vytřeštila oči.

„Cože? Ty jsi nenormální, jak to, že nenajdeš? Jsi krásná holka, to je objektivní konstatování! Máš v sobě ohromný šarm, a kdybych byla chlap, budu se tě snažit získat, to mi věř! Proč myslíš, že po tobě všichni mužský koukají?“

Její spolubydlící zvedla uslzené oči.

„Já nevím! Já se lidí bojím! A Jeroným je jinak hodný! Tobě se to mluví, ty máš kluka, který je takový jako ty, tolerantní, chápavý. Vůbec nevadí, že je starší!“

Irena mávla rukou.

„Na věku nezáleží, opravdu ne, to jenom obyčejní a průměrní to nechápou. Ano, je o třicet let starší! A co má být? Je možná zkušenější, ale věř mi, že je stejně zranitelný a citlivý jako já nebo ty. Já jsem šťastná, že jsem ho poznala, a nemysli, že někdy nemám strach z budoucnosti. Uvědomuju si ten věkový rozdíl, někdy mě straší, ale pak si všechno srovnám

v hlavě a říkám si, že právě proto je mi s ním tak fajn. Nevyměnila bych ho taky za nic na světě a přiznám se ti, že někdy si představím, jak spolu máme dítě! Mám šílený nápady, a i když znám všechny rizika, je mi s ním dobře! Taky bych teď chtěla, aby byl vedle mě, když je mi smutno, ale nejde to, nemůžeš mít vždycky všechno. A tak se těším, až budu s ním, je to, jako bych se vznášela...“

Katka se konečně usmála.

„Já vím, je to básník, umí mluvit... Nebo to umí napsat!“

Irena se na Katku zkoumavě podívala.

„Jak to myslíš? Že mě balamutí řečičkami? Kdepak, poznáš moc dobře, co a jak ten druhý říká, jenom se musíš snažit vidět svět jeho očima. V těch jeho slovech je taky obava, ale to tak musí být!“

„Chtěla bych být tak silná jako ty! Já jsem nikdy neměla moc přátel, pořád se něčeho bojím. A on mě chrání!“

„Tím, že tě bije? Děkuju pěkně! Ale je to tvoje věc, když ti to vyhovuje. Máš pravdu, já bych taky nesnesla, aby mi někdo mluvil do vztahu...“

„Já vím,“ přikývla Katka. „Myslíš to dobře! Tobě to určitě vyjde!“

Irena se odmlčela.

„Opravdu bych ti to přála! Já se někdy cítím strašně osamělá. Stačilo by mi, kdyby na mě někdo vlídně promluvil, řekl mi něco hezkého, že bych mohla zavřít oči a chvíli snít!“

„Ale blázínku, to přece je normální, každá holka v duchu touží po klukovi, který by jí rozuměl, pohladil by ji, říkal něžnosti a slovíčka obdivu. To k lásce patří! Copak ti nic takového neříká?“

„No... Jeroným se prý za city stydí, že je to výraz slabosti! Ale já bych to ráda slyšela! Vůbec to jako slabost necítím!“ Katka se snad trochu styděla něco takového přiznávat kamarádce, i když jí naprosto věřila.

Bylo to na ní poznat. Potřebovala povzbudit.

„Tak co ještě?“

Katka skrčila nohy pod sebe a přivřela oči.

„Já často sním...“ Jako by se za to omlouvala.
„Mám takové živé sny, až se někdy vyděším, jak to všechno vypadá opravdově!“

„Sny jsou přece proto, aby se mohly realizovat. A skoro všechno se může splnit, když člověk opravdu touží a chce!“

Podívala se na Irenu a vděčně přikývla. Vnímala ta slova jako vyzvání.

„Třeba včera jsem si lehla, zavřela oči a nemohla jsem usnout. Najednou se mi zdálo, že jdeme po cestičce do kopce, někde v horách, po obou stranách byla voňavá louka s vysokou trávou, v ní modré zvonečky a červené slzičky, drobné žluté kvítky vlašтовиčníku a bílé okolíky, na nich seděla babočka admirál a sluníčko pálilo... Vzala jsem Jeronýma za ruku a lehli jsme si do trávy a dívali se na nebe, mlčeli. Za chvíli jsem cítila, jak se ke mně naklání a začíná mě hladit a dotýkat se mě. Bušilo mi srdce, objala jsem ho kolem krku a přitiskla se k němu. Bylo léto a já na sobě neměla skoro nic...“

„Chceš se milovat, jasně!“

Katka se na Irenu provinile podívala.

„A ty nemyslíš, že jsem divná, když to chci?“

„Proč bys byla divná? Jsi mladá a romantická... a zamilovaná!“ Měla chuť dodat, že asi ne do toho pravého, ale nechtěla Katku ranit. Tohle je věc, kterou si musí vždycky vyřešit každý sám a nemůže dát ani na dobře míněné rady těch, co stojí nejbliž a nemají nasazené růžové brýle zamilovaných. Svou zkušenost, třeba i špatnou, si bohužel musí každý udělat sám, nemůže ji od někoho převzít. Musí si sáhnout na horká kamna jako nevěřící dítě.

„Myslím si, že fantazie a sny jsou někdy hezčí než skutečnost, a nemá smysl se trápit, když se podle nich

něco nepodaří. Mně třeba snění vždycky pomáhalo přežít chvíle, když mi bylo smutno!“

„Fakt?“ Znělo to překvapeně, jako by Katka Ireně nevěřila, že může mít stejné pocity, že může podléhat živým snům, které jsou tak odvážné, až se z toho někdy točí hlava.

„Jasně. Jen klidně zavři oči a já ti budu říkat o svých snech, chceš?“

Katka se tetelila nedočkavostí.

„Ano, povídej!“ Jako by se celá rozzářila.

„Mně stačí, když mi Jarek napíše pár veršů, hned si představuju, co dělá a jak se tváří. On je zase takový nemluva, uzavřený do sebe, ale uvnitř to v něm bublá jako v papiňáku! No co se divíš? Copak myslíš, že vášnivý může být jen mladý kluk? To bys koukala, co vašeň udělá s chlapem! Já jsem na něm chtěla, aby mi napsal nějaké erotické básničky, ale on se strašně zdráhal, že se stydí... Ale pak mi je napsal!“

„Přečti mi je! Prosím!“

„Ale já je tady nemám! Schovala jsem si je doma...“ I Irena byla Katčinou dychtivostí trochu zaskočená.

„A přivezeš je? Já bych je chtěla moc přečíst! Prosím!“ škemrala neúnavně Katka.

„Tak jo!“ slíbila Irena a trochu se usmála, jen tak trošinku, koutkem úst. Snad jí v hlavě probíhaly vlastní představy. Co je na tom, když je holka navenek zdrženlivá a přitom má někde uvnitř, v duši, spoustu bohatých snů?

„A určitě nezapomeneš?“ ujišťovala se Katka.

„Nezapomenu!“ Irena trochu váhala, jestli má otevřít svou třináctou komnatu, ale cítila v sobě neklid, i ona měla potřebu vyslovit to, co v sobě jen potlačovala.

„Povídej dál! O čem sníš?“ naléhala Katka.

Irena se ještě malinko ostýchala, ale potřeba svěřit se rychle narůstala.

„Víš, co já jsem si představovala? Ale nesmíš se mi smát!“

Katka se přisunula blíž ke spolubydlící, aby jí neuniklo jediné slovo. Visela jí na ústech, připravená poplapit každou slabiku.

„Před týdnem, jak jsem jela domů vlakem, vzpomínáš?“

Vždyť Irena jezdila domů vždycky vlakem! Oddalování jejího snu Katku nevýslovně dráždilo.

„A co se tam stalo?“

„Nic se nestalo. Jela jsem poslední úsek cesty úplně sama v kupé, dokonce snad i sama ve vagonu. Průvodčí asi někde spal, jednou prošel vlak a zkontroloval jízdenky, do další stanice zbývalo ještě dvacet minut. To víš, znám tu trasu nazpaměť, mohla bych dělat informatorku!“ vědomě oddalovala něco konkrétního a napínala kamarádčinu trpělivost i zvědavost k prasknutí. Viděla, jak se Katce rozšířily zorničky a hltá každou hlásku jako kapr vzduch na hladině, když číhá na mouchu. Těšilo ji to a dávala si záležet, aby své vyprávění protahovala.

„No a dál?“

Irena dělala, jako by otázku přeslechla.

„Chvilí jsem si četla, ale zavíraly se mi oči, při tom vlakovém osvětlení a drncání se špatně soustředíš. Možná jsem chvilku zdřímala a najednou se mi zdálo, že nade mnou stojí Jarek. Nechtěla jsem otevřít oči, aby viděl, že jsem vzhůru, a představovala jsem si, co asi udělá. Cítila jsem, jak se mě dotýká a rozepíná mi tričko, jak mi ho přetahuje přes hlavu. Vůbec jsem se nebránila, rozepnul mi podprsenku a začal mě hladit po nadrech, bylo to moc příjemné... Slyšela jsem, jak říká, že mám nejhezčí prsa na světě a že si s nimi rád hraje...“ Irena už měla zavřené oči a recitovala ten příběh, jako by někde uvnitř sebe měla otevřenou knihu, ze které se snaží číst.

Možná se i trochu styděla přiznávat svoje nejskry-